

FAUSKE KOMMUNE

SAKSPAPIR

	JournalpostID: 11/2879	
	Arkiv sakID.: 11/81	Saksbehandler: Stig Løvseth
Sluttbehandlede vedtaksinstans: Formannskapet		
Sak nr.: 033/11	DRIFTSUTVALG	Dato: 30.03.2011

SØKNAD OM PROSJEKTMIDLER TIL FORPROSJEKT KLUNGSET LEIR - SALTEN KRIGSHISTORISKE SENTER

Vedlegg: Søknad fra Nordlandsmuseet med prosjektbeskrivelse

Saksopplysninger:

Interimgruppen for bevaring og utvikling av Klungset leir ble dannet i oktober 2006. Dette er en gruppe som har et ønske om å utvikle Klungset leir "som et møtested og kulturelt senter for informasjon etter andre verdenskrig", etter at Forsvaret trakk ut sin virksomhet, ved å bruke leirens historie, bygg og anlegg.

Forsvarsbygg har etter gjeldende regler et krav om avhending av inaktive leire, og Skifte eiendom driver denne prosessen.

Forsvarsminister Anne-Grete Strøm Erichsen var på ei befaring i leiren og i ettertid har man fått ca "2-årskarenstid", for at lokale initiativ kan se på muligheten for å utnytte leiren i et "kulturhage"-perspektiv.

Isolatbrakkas i leiren er fredet av Riksantikvaren, og hele leiren er midlertidig fredet i 2009.

Høsten 2009 ble det dannet ei gruppering av Kulturminner i Nordland, Nordlandsmuseet, Interimgruppen og Fauske kommune, med mandat å jobbe videre med mulige løsninger. Fra Fauske kommune har enhetsleder Stig Løvseth vært medlem av grupperinga.

Denne grupperinga har sett på flere ulike vinklinger og i et møte 24. april 2010 ble det enighet om å jobbe videre med en konkret ide om "Saltens Krigshistoriske senter" – Klungset leir som sentrum for alle krigshistoriske samlinger i Salten.

Nordlandsmuseet har vedtatt dette inn som et arbeidsområde, og de kan gjennom gode driftsavtaler være villig til å ta et driftsansvar. De kan imidlertid ikke eie bygningsmassen.

Det søkes derfor om støtte til et forprosjekt for å se på mulige eierskapsløsninger med Nordlandsmuseet som drifter. Det søkes Fauske kommune om kr 125.000,- for å få etablert forprosjektet.

Saksbehandlers vurdering:

Klungset leir har en sterk kulturhistorisk verneverdi, som formidler av ikke bare lokal, men også internasjonal krigshistorie og fangehistorie.

Et krigshistorisk senter med særlig tanke på turistvirksomhet vil virke som en motor for de krigshistoriske samlingene i Salten. Å få etablert et slikt senter vil gi ringvirkninger lokalt, men også nasjonalt.

Bygningsmassen ved Klungset leir er imidlertid av en størrelse at det er viktig å finne gode eierskapsløsninger. En egen prosjektleder skal jobbe dette fram i samarbeid med Forsvaret, driftsansvarlige og kommune, slik at senteret kan realiseres og kanskje åpnes 8. mai 2015 (70-årsdagen for freden i Norge).

INNSTILLING :

- 1) Fauske kommune bevilger kr 125.000,- til forprosjektet for "Salten krigshistoriske senter"
 - 2) Midlene posteres Formannskapetets konto
-

Per-Gunnar Pedersen
Rådmann

Nordlandsmuseet

Prinsensgate 116
8005 Bodø
Tlf: 75 50 35 00
Fax: 75 52 58 05
e-post: post@saltenmuseum.no
www.saltenmuseum.no

07.01.11

Fauske Kommune
v/Stig Løvseth
Postboks 93
8201 Fauske

Fauske kommune	
KUL	Sakshet. SLO
10/1-11	
Klassering	
J. ID 11/236	S. ID 11/81

Søknad om prosjektmidler til forprosjekt Klungset Leir - Salten krigshistoriske senter

Nordlandsmuseet ønsker, i samarbeid med Fauske Kommune, Nordland fylkeskommune (Kulturminner i Nordland) og Interimstyret for bevaring av Klungset Leir, å sette i gang et forprosjekt for å utrede mulighetene for etablering og drift av Klungset Leir som et regionalt krigshistorisk senter. Fokus vil være på formidling av historien rundt byggingen av den arktiske jernbanen, og på historien til de sovjetiske krigsfangene. Vi ønsker å tilsette en prosjektleder i ett års engasjement, og **prosjektets varighet vil være fra 01.01.11 – 31.12.11.**

I denne forbindelsen søker Nordlandsmuseet Fauske Kommune om **kr. 125.000,-** i støtte til overnevnte forprosjekt. Viser for øvrig til vedlagte prosjektbeskrivelse..

Med vennlig hilsen

Harry Ellingsen
Direktør Nordlandsmuseet

Vedlegg: Prosjektbeskrivelse forprosjekt "Salten krigshistoriske senter"

Prosjektbeskrivelse

Forprosjekt

”Salten krigshistoriske senter”

-

Kan Klungset leir bli sentrum for alle
krigshistoriske samlinger i Salten

Foto: Trond Ole Slettvoll

Bakgrunn for prosjektet

Interimgruppen for bevaring og utvikling av Klungset leir ble dannet i oktober 2006. Dette er en gruppe som har hatt et ønske om å utvikle Klungset leir "som et møtested og kulturelt senter for informasjon etter andre verdenskrig" etter at Forsvaret trakk ut sin virksomhet, ved å bruke leirens historie, bygg og anlegg og område. Forsvarsbygg har etter gjeldende regler et krav om avhending av inaktive leire, og Skifte Eiendom driver denne prosessen. Forsvarsminister Anne-Grete Strøm-Erichsen var på ei befarung i leiren og i ettertid har man fått ca "2-års karenstid", for at lokale initiativ kan se på muligheten for å utnytte leiren i et "kultur-hage"-perspektiv. Isolatbrakkka i leiren er fredet av Riksantikvaren, og hele leiren er midlertidig fredet i 2009.

Interimgruppen har over tid jobbet med å skaffe alliansepartnere til å se leiren i ovennevnte "kultur-hage"-perspektiv.

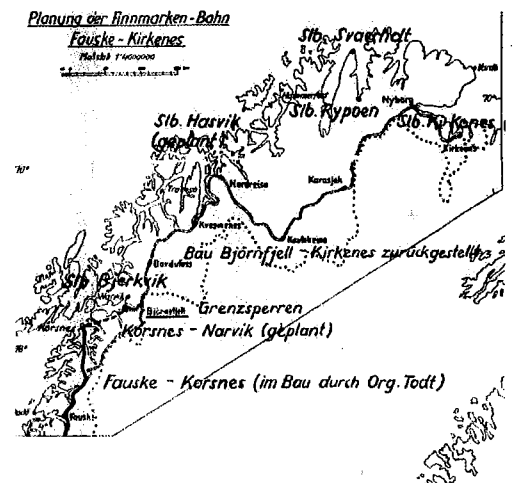
Nordlandsmuseet, Fauske kommune og Nordland Fylkeskommune (kulturminner i Nordland) har i dette arbeidet sagt seg villig til å se på hvordan dette kan gjøres, og er da deltakere i dette forprosjektet, sammen med Interimgruppen.

Grupperinga har sett på flere ulike vinklinger og i et møte 24. april ble det om å jobbe videre en konkret ide om "Saltens krigshistoriske senter" – Klungset leir som sentrum for alle krigshistoriske samlinger i Salten.

Beskrivelse av Klungset leir – historisk

"Det tyske Orts-Lazarett" sto ferdig i 1943 og bygd av okkupasjonsmakten i forbindelse med arbeidet med den arktiske jernbanen (Polarbahn) til Narvik, og som senere skulle videreføres til Kirkenes. Lasarettet ble bygget i regi av Organisasjonen Todt i Fauske.

Lasarettet bestod av 12 bygninger og med samlet kapasitet på 200 senger. I dag står 4 av disse bygningene, samt det underjordiske kjelleranlegget. Hovedbygningen og isolatbrakkka er de best bevarte.

I tillegg til den medisinske behandlingen ble det også produsert mat ved et stort sentralkjøkken i kjelleranlegget, som servet både sykehuset og fangeleirene i området.

Lasarettet var i drift frem til kapitulasjonen.

Etter kapitulasjonen ble Grev Bernadotte og Det svenske Røde Korset kjent med de dårlige helsemessige tilstander blant de mange tusen krigsfangene i området, og det ble besluttet å sende et feltsykehus til Norge. Ved en alliert overenskomst overtok Det svenske røde korset lasarettet den 6. juni 1945.

Målet var å sette de mange russiske ekskrigsfangene i stand til å tåle en hjemtransport. Sykehuset fortsatte sin oppgave til august 1945, da MS Stella Polaris hentet alle krigsfanger.

Etter denne perioden ble syv bygninger revet og solgt.

I 1946 ble Arsenalet i Nordland dannet. Dette var en forsvarsavdeling som skulle forsyne de ulike leire med utstyr og materiell. Denne avdelingen lå i Fauske sentrum, men i 1953 flyttet Arsenalet til Klungset leir. Det eneste nybygget Arsenalet fikk i leiren var en garasje i aluminium.

Arsenalet som forsvarsavdeling avviklet i 1989, deretter overtok Heimevernet leiren som standkvarter.

I 2008 avviklet HV sin virksomhet ved Klungset leir og leiren ble overført til Skifte eiendom for salg.

Klungset leir har en stor historisk og symbolsk betydning av følgende grunner:

- belyse tyskernes krigsmaskineri
- systemets grunnleggende forakt for menneskeliv og inhumane bruk av krigsfanger og tvangsarbeidere
- de minnesmerker som står igjen etter det arbeid krigsfanger som fikk behandling ved lasarettet (i Salten er det mange kulturminner etter Polarbahn)
- den svenske humanitære innsats
- Kald krig

Klungset leir som "Salten krigshistoriske senter"

Kort beskrivelse av tankegods og ide

Nordlandsmuseet har signalisert at de kan påta seg et ansvar for drift av dette anlegget med personell og kompetanse. En viktig premisse er at dette prosjektet blir økonomisk fundert med friske midler.

Den grunnleggende ideen er og etablere et senter hvor forskning, formidling og utstillinger om nedenstående temaer skjer, men samtidig skal dette være et sted for å motivere besøkende om å ta i bruk de andre anlegg i regionen for kunnskapsinnhenting.

Dette kan gjøres gjennom

1) Faste installasjoner:

- Sykehuset – fangehistorien rundt Klungset leir (bruke bygningsmassen)
- Polarbahn
- Krigsminner i regionen
- Beskrivelse av Nordlandsmuseets andre krigshistoriske "anlegg" - bilder og anvisning til stedene (sentrum i en krigshistorisk reise i Salten)
- Kald krig
- Heimevernet
- Grenseloser
- o.a.

I tillegg kan anlegget fungere som gjenstandssamling for alle de ulike krigshistoriske samlinger i regionen.

2) Temporære utstillinger:

- Kald krig
- Falstadsenteret
- Samarbeid med Luftfartsmuseets forsvarsavdeling
- GMC (krigshistoriske kjøretøyers forening som har tilhold i leiren allerede)

Målsettinger med forprosjektet

Eierskap – frivillighet – driftsorganisasjon

Nordlandsmuseet har allerede beskrevet at ideen kan implementeres i de tiltak deres organisasjon skal drifte. Imidlertid har det blitt nevnt at premisser de økonomiske forhold rundt driften må være avklart – det kan ikke tas med dagens økonomiske realiteter. I tillegg er det viktig å få en avklaring på eierskap. Leiren slik den fremstår i dag vil hele tiden ha store Forvaltning- Drifts- og vedlikeholdskostnader (FDV-kostnader). Et premiss er å få lagt fram en god driftsavklaring på dette.

Målsettingene for forprosjektet blir derfor:

- Finne ut om ideen "Salten krigshistoriske senter" kan realiseres innenfor driftsformen til Nordlandsmuseet og med Klungset leir som base. Hvis dette lar seg gjøre, jobbe videre med ideen i et konkret prosjekt med målsetting om å realisere "Salten krigshistoriske senter" med åpning 8. mai 2015.
- Avklare samarbeidspartnere for eventuelt senter, og gjøre konkrete avtaler
- Finne fram til en god lokal driftsform (FDV) hvor eierskap av bygg og anlegg avklares (forsvaret som eier, salg, utleie etc)
- Etablere en venneforening som kan bidra til bruk av anlegget ut over de kulturhistoriske, og som også kan være lokal støttespiller.
- Avklare kommunens rolle. Eventuelt også om dette er noe som kan løftes inn for regionråd for støtte derfra.

Tidsplan

(For-)Forprosjektfase

Forprosjektbeskrivelse ferdig 10.juni – legges fram for Nordlandsmuseet, Nordland fylkeskommune, Fauske kommune, – Vedtak om videre arbeid gjøres innen 30. september i de enkelte instanser. Søkes om midler til prosjektlederstilling via støtteordninger og finansiører.

I denne fasen er det viktig at "de profesjonelle" på området settes i førersetet – Nordlandsmuseet. Ved å opprette ei prosjektlederstilling i museet, som kan være i tett dialog med fylkeskommune og Fauske kommune. Finansiering av stillingen gjøres gjennom å søke prosjektmidler. Avklaring hos de enkelte parter om videre engasjement må være gjort innen 30. september.

Forprosjektfase 1 – Prosjektutvikling

Start 1.1.2011 – Prosjektleder – gjøre avklaringer i forhold til de problemstillinger som er beskrevet i forprosjektet. Ferdigstilt 1.1.2012.
Avklaringer om videre arbeid. Utarbeide modeller for samarbeid og modeller for bruk av anlegget, modeller for utstillinger, modell for driftsavvikling, modell for ansvarsavklaringer mellom eiere, drivere og frivillige. Økonomisk modell. (som beskrevet i forrige kapittel)

Identifisering av samarbeidspartnere

Interimgruppen for bevaring av Klungset leir
Falstadsentret – deres "Painful heritage-program" – Vitenskapsmuseet
Forsvaret – eier av anlegget – premissleverandør for det videre arbeidet
Utenriksdepartementet
Kulturdepartementet
Forsvarsdepartementet
Næringsdepartementet
Nordland fylkeskommune – næringsavdeling og kulturavdeling
Fauske kommune
Øvrige kommuner i Salten
Salten regionråd
Høgskolen i Bodø - Nordområdesenteret

Budsjett

Utgifter

Hva	Beskrivelse	Sum
Personalkostnader	Personalkostnader prosjektleder	kr 550 000,00
	Egeninnsats Nordlandsmuseet	kr 75 000,00
Varer/utstyr	Pilotutstilling	kr 25 000,00
Tjenester kjøpt av andre		kr 0,00
Andre utgifter	administrasjon, kontor, reiser	kr 100 000,00
Totale utgifter		kr 750 000,00

Inntekter

Beskrivelse	Tilskudd bekreftet?	Sum
<u>Søknadssum ABM-utvikling</u>		<u>kr 375 000,00</u>
Egenkapital	Ja	kr 100 000,00
Fauske Kommune	Nei	kr 125 000,00
Nordland Fylkeskommune	Nei	kr 75 000,00
Egeninnsats Nordlandsmuseet	Ja	kr 75 000,00
Totale inntekter		kr 750 000,00